

Jet van Vuuren

Mijn eigen verhaal

Leven in liefde en angst

Ambo|Anthos
Amsterdam

Na

Het is zaterdag 13 mei 2023. Ik ben op weg naar de Libelle Zomerweek, waar ik zal worden geïnterviewd en mijn nieuwste boek ga signeren. Het programma is al weken bekend en ik heb het volop gedeeld op social media.

Het zomerse weer zit mee, het verkeer niet. Iedereen gaat vandaag naar de Libelle Zomerweek of naar zee, zo lijkt het. Ik rijd van de ene file in de andere, maar kom uiteindelijk op tijd bij de afslag naar de parkeerplaats van het evenement.

Ook hier is het stapvoets rijden. Juist op het moment dat de vipkaart die ik voor het raam heb geplakt door de parkeerpachters wordt opgemerkt, komt er een bericht binnen op mijn telefoon. Ik zie in een oogwenk dat het van F komt.

Nu even niet, denk ik, en ik volg de aanwijzingen van de parkeerroute over een hobbelig en zanderig terrein naar een reusachtige partytent.

Dan wordt er gebeld als ik mijn auto net naast een greppel heb gezet. Waarschijnlijk iemand van de organisatie, het nummer is onbekend. Ik kijk op de klok, weliswaar ben ik ietwat gespannen voor het optreden, ik heb er ook heel veel zin in. Enthousiast neem ik op.

‘U spreekt met de recherche Arnhem,’ zegt een vrouw wier naam ik onmiddellijk vergeet. Ik hoor haar alleen ‘recherche’ zeggen en mijn hartslag versnelt. Onwillekeurig denk ik aan F.

‘Waar bent u?’ vraagt ze. Ze klinkt vriendelijk.

Ik kijk om me heen naar het geparkeerde blik dat in de zon staat te glimmen en antwoord dat ik op een parkeerterrein in de buurt van Haarlem sta en leg uit wat ik hier doe. Dat ik over een kwartier op een podium word verwacht waar ik zal voorlezen uit eigen werk om daarna met mijn fans een babbeltje te maken.

‘Hoe laat bent u weer thuis?’ vraagt de vrouw.

‘Geen idee,’ zeg ik.

Ik voel me opgejaagd en heb het snikheet in mijn auto zonder airco. Nu ik eindelijk op deze plek ben aangekomen, wil ik rustig en niet bezweet naar binnen kunnen gaan en al helemaal niet nadenken over hoe laat ik straks weer thuis ben. Toch maak ik een inschatting. Optreden, signeren, naar de auto, terug naar huis...

‘Aan het eind van de dag, begin van de avond,’ zeg ik. ‘Maar kunt u niet zeggen waarvoor u belt?’

‘Niet over de telefoon,’ zegt de vrouw.

Weer denk ik aan F en aan ons laatste gesprek vorige week.

‘Is er iets met mijn man?’ vraag ik. Hoewel we deze maand officieel een jaar uit elkaar zijn, noem ik F nog steeds mijn man. Het gaat vanzelf. Ruim dertig jaar samen vlak je niet zomaar uit.

‘We kunnen niets met u delen over de telefoon, maar waarom vraagt u of het om uw man gaat?’

‘Omdat hij heeft gedreigd zichzelf iets aan te doen,’ zeg ik korzelig.

Ik hoor niets meer. In de stilte die valt voel ik woede opko-

men. De mail die F zojuist stuurde heb ik nog niet gelezen. Ik kijk opzij naar de tent met een uitbundige tekst over de zomerweek, een paar luchtig geklede mensen van de organisatie lopen erlangs. Weer werp ik een blik op de klok, er wordt daar op mij gewacht. Verdikkeme, F. Hij zal op de socials gezien hebben dat ik vandaag moet optreden, typisch iets voor hem om het op het laatste moment voor mij te verpesten. Dat laat ik dit keer niet gebeuren. Straks, na mijn optreden, hoor ik wel wat er aan de hand is.

‘Bent u er nog?’ zeg ik ongeduldig.

‘Ja, mevrouw.’ De vrouw klinkt kalm en doortastend. ‘Wij zouden het op prijs stellen als u direct naar huis komt. Wij zijn al in uw woonplaats en staan voor uw huis.’

‘Maar... Jee, wat is er dan gebeurd? Heeft mijn ex-man een ongeluk gehad, ligt hij in het ziekenhuis?’

‘Niet over de telefoon,’ herhaalt de politievrouw.

‘Oké, maar ik moet me wel even melden en iemand van het programma hier vertellen wat er aan de hand is...’ Ik raak in paniek, ik ben kwaad en ongerust tegelijk.

‘Doe voorzichtig,’ zegt de vrouw. ‘Gaat u rustig naar huis, het is druk op de weg. Wij wachten hier. Kunt u een vriendin of vriend bellen die ook komt?’

‘Ja, dat is goed.’

‘Tot straks dan.’

‘Tot straks,’ zeg ik.

Er is meteen begrip als ik half in tranen en op van de zenuwen vertel waarom ik niet kan optreden. Iemand van mijn uitgeverij, een aardige en betrokken vrouw die ik nooit eerder heb ontmoet, stelt voor om me naar huis te brengen. Ze vindt dat ik pips zie en geeft me een banaan en een flesje water. Mijn auto

kan ik laten staan en later ophalen.

Ik denk aan de helse rit die ik zojuist achter de rug heb en meteen weer moet afleggen, maar mijn auto achterlaten, nee, dat doe ik niet. Ik wil ook niet dat er iemand naast me zit en meegaat, daar ben ik veel te gespannen voor. Het enige wat ik wil is terugrijden en mijn zenuwen onder controle proberen te houden.

Inmiddels heb ik jaren van stress met F achter de rug. Dit kan er ook nog wel bij. Hij heeft zojuist een bericht gestuurd, hij zal misschien een ongeluk hebben gehad. Misschien had hij een hypo toen het gebeurde. Hij rijdt altijd als een gek en ligt nu waarschijnlijk in een ziekenhuis, gonst het door mijn hoofd.

Ik stuur een paar appjes naar vrienden, eet de banaan op, drink wat water en beloof de vrouw van de uitgeverij te appen zodra ik thuis ben.

Een van mijn vrienden, B, degene die me heeft behoed voor de ondergang met F, loopt op mijn auto af als ik de straat inrijd. Ik stap uit. We omhelzen elkaar, we voelen dat er iets niet klopt aan het bezoek van de recherche. Ik zeg dat F me eerder op de dag nog een bericht heeft gestuurd. Als hij zichzelf al iets heeft willen aandoen, dan leeft hij in ieder geval nog.

Twee vrouwen van rond de dertig, stevig, boomlang en in het zwart gekleed, wachten me op bij de ingang van mijn flat. Ze stellen zich voor, vriendelijk en relaxed. Ze maken een opmerking over het prachtige park voor mijn deur, waar ze op mij hebben gewacht. Binnen stappen we in de lift, een van mijn burens is ook ingestapt. De lift is meteen vol. De buurvrouw heeft een doos eieren in haar hand en vertelt over een boer uit de buurt, waar ze de eieren heeft gekocht; ze vraagt of ik die boer ook ken.

Ik schud wat ongemakkelijk mijn hoofd en voel de vreemding van het moment. Mijn buurvrouw moest eens weten wie die gespierde vrouwen zijn die met mij mee naar boven gaan.

Eenmaal binnen nemen we alle vier plaats aan tafel. Een van de vrouwen neemt het woord, de ander schrijft.

‘Bent u gescheiden?’ vraagt ze.

Het is haar eerste vraag en ik begrijp nog steeds niet wat er aan de hand is.

‘Ja,’ zeg ik, met enige aarzeling. F en ik zijn dan wel gescheiden, de juridische strijd over het huis is nog in volle gang. Ik denk aan mijn advocaat en aan het geld dat ik inmiddels kwijt ben aan dit uitzichtloze, peperdure gevecht.

‘O, gelukkig,’ zegt de vrouw. Ze klinkt opgelucht, alsof ze weet wat er speelt tussen F en mij; zijn verzet tegen de scheiding en de verkoop van ons huis.

‘Wij zijn hier omdat we vermoeden dat uw ex-man eerder deze week, op 8 mei, suïcide heeft gepleegd. We vonden een huurauto met zijn portemonnee erin bij een spoorwegovergang. Ook is er een bril gevonden. Voor de identificatie hebben we de gegevens van zijn tandarts nodig. Heeft u daar het adres van?’

Mijn mond valt open. Ik probeer de woorden tot me te laten doordringen.

‘Nee, dat kan niet,’ zeg ik uiteindelijk. ‘Het kan F niet zijn. Hij heeft me vanmiddag nog een mail gestuurd. Ik heb alleen nog geen kans gezien die te lezen.’

De twee vrouwen kijken elkaar veelbetekenend aan. ‘Mogen we dat bericht zien?’

Ik sta meteen op, pak de telefoon uit mijn tas en scroll naar

de mail. Dan lees ik de hardvochtige woorden, die ik daarna nooit meer zal vergeten. Huilend brabbel ik dat het niet waar is. 'Waarom?' roep ik. 'Waarom?'

'Kunt u de mail aan mij doorsturen?' vraagt de rechercheur.

Mijn handen trillen, ik doe niets.

'Mogen wij het lezen?' vraagt ze.

Ik geef haar mijn telefoon en staar naar B. Hij pakt mijn hand. We kijken elkaar zwijgend aan. Ik kan alleen maar huilen en met mijn hoofd schudden.

Ik hoor de vrouw zeggen dat hij het zo gepland heeft. Dat hij de mail aan mij eerder deze week heeft geschreven maar pas vandaag heeft laten verzenden.

'Maar waarom?' vraag ik weer.

De vrouwen kijken elkaar even aan en reageren kalm en betrokken. Blijkbaar zijn zij gewend aan dit soort bizarre momenten. Ze laten me weten dat ik de komende dagen met hen kan bellen. Ik mag ze alles vragen, ze zijn dag en nacht bereikbaar. Maar nu eerst de gegevens van de tandarts. Ik zal tot na het weekend moeten wachten voordat er met zekerheid gezegd kan worden of het om F gaat.

Ze vragen naar nabestaanden van F. Wij hebben geen kinderen en onze ouders leven niet meer. F zou een broer hebben, maar ik heb geen idee wie die man is en waar hij woont. Sinds ik F ken, heeft hij geen contact gehad met zijn broer, voor zover ik weet.

De twee vrouwen zullen dat uitzoeken, ik hoef niets te doen. De nabestaanden nemen het straks over, vertellen ze. Ze benadrukken dat het fijn voor me is dat de scheiding officieel is. Ik knik maar een beetje en ben te aangeslagen, ik kan het niet bevatten. Wat weten zij dat ik niet weet?

Als de twee vrouwen afscheid nemen en B mij aanbiedt bij

hem en zijn vrouw te komen logeren, besluit ik thuis te blijven. Ik wil alleen zijn en kunnen nadenken over wat me is overkomen en wat me te wachten staat. Hoe het verder moet met het huis.

F had daar vorige week na ruim een jaar juridisch getouwtrek gedwongen uit moeten vertrekken. Hoe tref ik mijn huis aan? En nu ik geen erfgenaam meer ben, wie is dat dan wel?

Er klinkt een *ping* van een binnenkomend appje. Het is de vrouw van de uitgeverij.

Hoe is het nu? schrijft ze. Alles goed?

Voor

Jij en ik ontmoeten elkaar in Amsterdam. Ik werk op dat moment in een grote algemene boekhandel in de Leidsestraat. Mijn specialiteit is de in- en verkoop van kunstboeken. Het is eind jaren tachtig en er is veel onrust in de stad. Voortdurende ontruiming van kraakpanden en ME-busjes bepalen het beeld en houden de stad in hun greep. Het gaat samen met een economische crisis, er zijn nauwelijks banen en op straat struikel je over de daklozen.

Ook de boekhandel heeft het zwaar, de huur is torenhoog en de omzet keldert. Mijn kunstboekenafdeling, waar ook een expositieruimte is en kunstenaars als Jan Cremer en Erwin Olaf hun werk komen tentoonstellen, moet noodgedwongen fuseren met een andere, gespecialiseerde boekhandel uit de Kalverstraat. Het statige pand waar ik werk wordt gesplitst en voor een deel verhuurd aan een sportzaak. Terwijl oud-collega's afvloeien en een van hen overlijdt aan aids, blijf ik met een handjevol nieuwe collega's over. Mijn kunstboekenafdeling krimpt, rubrieken als theologie en schaken komen erbij.

Jij bent kort daarvoor cum laude afgestudeerd in de theologie en filosofie en weet niet wat je daarmee gaat doen. Het predikantschap trekt je niet, ook lesgeven past niet bij je. Misschien dat je ooit gaat promoveren. Voorlopig lijkt een baantje bij de boekhandel je heel geschikt.

Je bent charmant, hebt een zachte stem en vriendelijke ogen. Je bent pas gescheiden en ik heb gebroken met het zoveelste vriendje. Ik vind je leuk en nodig je uit om te komen eten. Als vrienden hebben wij het heel gezellig samen. Onder het genot van wijn en sigaretten – jij rookt stevig – delen we ons leed over de liefde die maar niet wil lukken. Jij vertelt op welke vrouwen je valt. Donker, klein, piepjong en van het anorexia-type. Zij hebben alles wat ik ontbeer. Ik ben een blonde krullenbol, lang en struis en zes jaar ouder dan jij. Ik verwacht dan ook niet iets met jou te krijgen.

Wij zijn twee vrijgezelle collega's die samen eten en naar klassieke muziek luisteren. We kijken moeilijke filmhuisfilms en hebben diepe gesprekken over politiek, het leven, kunst en literatuur. Dat is genoeg.

Achteraf moet het de roes van de alcohol geweest zijn die ons uiteindelijk toch met elkaar in bed doet belanden.

We krijgen iets wat lijkt op een relatie, jij bepaalt vanaf het begin hoe die verloopt. We gaan elkaar niet bezitten, we laten elkaar met rust. Er zijn nou eenmaal dingen die je niet van de ander hoeft te weten, vind jij, en je bent daar heel stellig in.

Ik hoef dus niet te vragen waarom je na amper twee jaar huwelijk bent gescheiden of waarom je jouw laatste vriendin nog eens seksueel te grazen wil nemen, zoals je dat noemt.

Jij hebt zo je redenen om mij niet te dichtbij te laten komen en ik respecteer dat.

Maar daarin ben je wel anders dan de vriendjes die ik voor jou had. Zij vraten me nog net niet op... Jij daarentegen bent afstandelijk, gesloten, een intellectueel en – zoals je jezelf graag noemt – een dromer die zich niet wil binden. En juist dát aspect in jou trekt me gek genoeg aan. Want wil ik ook niet vrij zijn?

Heel soms laat je iets los over je familie.

Je vader is dominee. Vanaf je achtste bedriegt hij je moeder met andere vrouwen. Pas rond je veertiende gaan de twee scheiden en op datzelfde moment word jij ziek. Als blijkt dat je diabetes type 1 hebt en voor altijd afhankelijk zult zijn van insuline, word je woest. Je geeft je tante, die in Afrika is geweest en de hele familie besmet heeft met een virus, de schuld. Iedereen wordt ziek, behalve jij. Jouw afweersysteem werkt zo goed dat het ook de alvleesklier uitschakelt. Wil je in leven blijven, dan zul je je altijd aan de regels van de diabetes moeten houden. Iets waar jij je tegen verzet.

Met je vader, die volgens jou een leugenaar en een opportunist is, heb je vanaf die tijd geen contact meer. Voor je moeder voel je voornamelijk minachting. Je hebt een broer en een halfbroertje. Over hen wil je niets kwijt, behalve dat je broer gek is en je het halfbroertje nooit ziet.

De afwezigheid van familie en een verknipte jeugd versterken onze band.

Jouw stilzwijgen over je verleden prikkelt mijn nieuwsgierigheid nog meer. Een vader met wie je alle contact verbreekt, wat is dat voor een vader?

Mijn vader was vanwege een maagaandoening bedlegerig en werd na vele maagoperaties rond zijn veertigste afgekeurd voor zijn werk als reclametekenaar. Mijn moeder was huisvrouw en

het inkomen bestond uit 'steun', zoals dat indertijd werd genoemd. Wij waren arm en woonden in Amsterdam, waar ik opgroeide als enig kind in een tochtige tweekamerwoning zonder wasgelegenheid. Er was geen geld voor luxe dingen, zoals een vakantie of een zomerkamp van school. Mijn vakantie bestond uit een dagje naar Artis of uit logeren bij een alleenstaande tante met een sigarenzaak op de Haarlemmerweg.

Haar winkel, die pal aan de woonkamer grensde, was klein, knus, en rook naar tabak. Ik sliep daar in een bedstee die dienstdeed als magazijn voor de sigarettensloffen. Mijn tante was een opgewekte, zelfstandige weduwe; ze vertrouwde me grotemensendingen toe en ik kon met haar lachen. Bij haar voelde het leven lichter en ik droomde dat ik later ook zo zou worden. Zonder zieke man, met een eigen winkel, blij en gelukkig.

Soms, als mijn moeder op visite was bij een andere tante en mijn vader zich minder ziek voelde, ging ik samen met hem op de pont naar de overkant van het IJ, waar hij geboren was. Dan namen we de bus naar Durgerdam en gingen we via Holysloot en Ransdorp terug. Ik weet nog dat ik heel erg genoot van die exclusieve uitstapjes, die maar zo zelden voorkwamen.

Tijdens zo'n tripje deed ik extra mijn best om lief te zijn en mijn vader niet te vermoeien. Dat was niet zo moeilijk, ik vond hem vele malen interessanter dan mijn moeder. Hij was knap, had gitzwarte ogen en een dikke bos met donkere krullen. Hij kon spannende verhalen vertellen over de oorlog. Hoe erg dat was en hoe zijn vader de Hongerwinter niet overleefde en zijn moeder langzaam gek werd toen ze haar kinderen voor haar ogen zag vermageren. Mijn moeder daarentegen kwam van een boerderij uit Friesland, waar voldoende eten was. Toen ik geboren werd waren mijn grootouders al overleden.

Vanaf mijn vijfde las mijn vader me voor uit Homerus' *Odyssee*. Hij leerde me tekenen en schilderen en bracht me de liefde voor schaken bij. Vanwege zijn ziekbed kwamen er geen kinderen bij ons spelen, dat voelde voor mij als vanzelfsprekend.

In het gezelschap van haar familie noemde mijn moeder me een lief en stil kind dat zichzelf goed kon vermaken.

Rond mijn tiende verhuisden we voor mijn vaders gezondheid via woningruil naar een Veluws dorp in de Biblebelt.

Op de plattelandsschool werd ik al snel een bezienswaardigheid. Een meisje uit die grote, duivelse stad, dat vertelde over hippies en Damslapers, wat was dat voor een kind? De boerenkinderen om mij heen kenden de Jordaan uit de Bijbel. Ik zong in plat Jordanees over 'vissies die voor de ramen staan'. Er werd veel om mij gelachen.

Aanvankelijk wilde mijn vader zo snel mogelijk weg uit die benauwende SGP-sfeer, maar na twee jaar besloot hij toch te blijven. De lucht was schoon, de doorzonwoning ruim en we hadden een langgerekte tuin waar sla en sperziebonen groeiden.

Dat we daar voorgoed bleven, betekende voor mij dat ik op mijn twaalfde tussen de baby's in de protestantse kerk werd gedoopt. Alweer een praktisch idee van mijn vader. Om geaccepteerd te worden in de christelijke gemeenschap hoorde je naar de kerk te gaan en te zijn gedoopt.

Niet lang daarna stuurde mijn vader me naar de huishoudschool.

Het schoolhoofd kwam langs om hem op andere gedachten te brengen. Ik kon goed leren en had talent voor tekenen, ik zou naar de hbs kunnen en daarna naar de kunstacademie.

Mijn vader wees de man de deur. Hij had heel andere plannen met mij. Een meisje zoals ik zou wel trouwen; dat hoefde

niet door te leren. Haar man zou wel voor haar zorgen.

Ik huilde en mijn moeder zweeg toen ik op mijn vijftiende de school achter me liet om te gaan werken.

Hoewel ik nog leerplichtig was, werd ik vijf dagen per week in een keurige dameskledingzaak in het dorp gedropt. Dat had mijn vader met de eigenaar van de winkel zo geregeld. Het werk was zwaar en bestond voornamelijk uit schoonmaakklussen. Zodra er iemand van de schoolinspectie langskwam, moest ik mij vliegensvlug verstoppen in een van de paskamers. Heel soms mocht ik van de eigenaar naar de vormingsschool. Dan voldeed hij nog aan de eisen van de leerplicht, vond hij.

Op de vormingsschool werd ik verliefd op de jongen met de meeste bravoure, uit een asociale buurt van ons dorp. Na schooltijd leerde hij me tongzoenen. Niemand wist ervan. Ik was vijftien en hoewel onze verkering hooguit drie maanden duurde, beleefde ik iets sensationeels. Mijn lichaam deed raar, ik voelde een vreemde opwindning in mijn schaamstreek, die ik pas veel later in mijn leven zou herkennen als seksueel.

Het loon dat ik in de kledingzaak verdiende ging rechtstreeks naar mijn vader. Toen ik hem een keer vroeg of ik iets van het geld mocht houden om te sparen voor een uitzet (ieder meisje hoorde te zorgen dat ze genoeg linnen en servies had voor haar huwelijk) antwoordde hij: 'Ik heb vijftien jaar voor je gezorgd, het wordt nu tijd dat je mij gaat terugbetalen.'

Sommige uitspraken blijven je altijd bij.

Uit wanhoop en om onder het juk van mijn vader uit te komen, trouwde ik op mijn achttiende met een stugge, verlegen jongen van dansles.

Zes jaar later gingen we uit elkaar. We leefden als broer en zus en ik voelde dat dat niet klopte. Ons huwelijk was niet ge-

consummeerd. Het lag aan mij, ik was niet normaal. Tussen mijn benen zat alles letterlijk op slot en daarom werd ik naar de huisarts gestuurd. Het was uiteindelijk deze strenge man die mij bij een inwendig onderzoek met een eendenbek ontmoagdde.

De verbaasde uitdrukking op zijn gezicht toen ik het uitgilde van de pijn zou ik nooit meer vergeten, net zomin als de bloedvlek in mijn lichte regenjas.

Niemand zei iets toen ik vroeg wat er mis was met mij. Mijn man niet, de huisarts niet, en mijn ouders al helemaal niet. Over seks praatte je niet. Wat daarbeneden gebeurde was onfris en bleef geheim.

Dus toen ik mijn vader vertelde te willen scheiden van een man met wie ik nooit seks had gehad, en hij mij daarop voor hoer uitmaakte, kon ik dat niet rijmen. Net zomin als dat hij me nooit meer wilde zien. Zijn enige kind, wat had ik fout gedaan?

Ik huilde en mijn moeder zweeg toen ik met pijn in het hart alles achterliet. Een echtgenoot, een fraai koophuis, de inboedel, de hond, de kat... Mijn ex mocht alles houden. Zonder een cent op zak verlangde ik maar naar één ding: vrijheid.

Slechts één koffer met kleren nam ik mee toen ik tijdelijk introk bij vrienden. Ik voelde me ontheemd en schuldig, maar ook alsof mijn leven vanaf dat moment pas écht kon gaan beginnen.

‘Dat zal jou nooit meer gebeuren,’ zei jij later, nadat ik je het verhaal van mijn jeugd had verteld, en daarin kreeg je gelijk.

ISBN 978 90 263 7490 6

ISBN 978 90 263 7491 3 (e-book)

© 2026 Jet van Vuuren

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp Margo Togni

Foto auteur © Esther Gebuis

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Van Jet van Vuuren verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Gifspoor
Vluchtweg
De verrassing
Obsessie
Moedwil

In de Barbara van Eck-serie:

Nieuw bloed
Bloedband
Kwaad bloed

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.